

Grundlagsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om ordnande av social- och hälsovården och räddningsväsendet i Nyland samt lagen om genomförande av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet och om införande av den lagstiftning som gäller reformen

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om ordnande av social- och hälsovården och räddningsväsendet i Nyland samt lagen om genomförande av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet och om införande av den lagstiftning som gäller reformen (RP 18/2022 rd): Ärendet har remitterats till grundlagsutskottet för utlåtande till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Joni Komulainen, social- och hälsovårdsministeriet
- biträdande dataombudsman Heljä-Tuulia Pihamaa, Dataombudsmannens byrå
- justitieråd, professor Juha Lavapuro
- professor Tuomas Ojanen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en ändring av lagen om genomförande av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet och om införande av den lagstiftning som gäller reformen samt av lagen om ordnande av social- och hälsovården och räddningsväsendet i Nyland.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2023.

I motiven till lagstiftningsordningen i propositionen bedömer regeringen lagförslagen med avseende på grundlagens 10 § om skydd för privatlivet och personuppgifter och grundlagens 12 § 2 mom. om offentlighetsprincipen. Uppmärksamhet fästs också vid respekten för privatlivet enligt artikel 7 och skyddet av personuppgifter enligt artikel 8 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna samt vid EU:s allmänna dataskyddsförordning.

Utlåtande GrUU 17/2022 rd

Regeringen anser att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Regeringen anser det dock önskvärt att grundlagsutskottet ger ett utlåtande i frågan.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Utgångspunkter för bedömningen

(1) I propositionen föreslås det temporära bestämmelser om rätten att lämna ut patientuppgifter i den omfattning som vården kräver till den behöriga myndighet inom ett välfärdsområde, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen som ansvarar för ordnandet och genomförandet av hälso- och sjukvårdstjänsterna och som i landskapet Nyland vårdar en patient, om patienten inte har förbjudit att uppgifter lämnas ut. Syftet med propositionen är att trygga behandlingen av patientuppgifter i Nyland i det inledande skedet av genomförandet av social- och hälsovårdsreformen.

(2) Grundlagsutskottet har ingenting att invända mot bestämmelsernas syften eller innehåll. Social- och hälsovårdsutskottet bör dock försäkra sig om att den föreslagna regleringen är förenlig med EU:s allmänna dataskyddsförordning.

Regleringens tydlighet

(3) Grundlagsutskottet anser att både de gällande och de nu föreslagna bestämmelserna är ganska komplicerade och delvis svårbegripliga. Utskottet har i flera olika sammanhang konstaterat att lagstiftningen har blivit ogenomtänkt och svårtydd (se t.ex. GrUU 4/2021 rd, stycke 13 och de utlåtanden som det hänvisas till där). Utskottet har framhållit att även lagstiftningen om behandling av känsliga personuppgifter bör vara så tydlig och begriplig som möjligt (GrUU 14/2018 rd, s. 6). Kravet på att bestämmelser ska utfärdas genom lag innebär att det krävs exakthet och noggrann avgränsning men också tydlighet och begriplighet (se t.ex. GrUU 44/2021 rd, stycke 10, GrUU 13/2020 rd och GrUU 2/2018 rd).

(4) Grundlagsutskottet har förutsatt att målgruppen för bestämmelserna utan svårigheter ska kunna tillämpa dem (se t.ex. GrUU 60/2014 rd, s. 2/II). Utskottet har betonat att det är särskilt viktigt att bestämmelser som har kopplingar till de grundläggande fri- och rättigheterna och som gäller fysiska personers normala dagliga aktiviteter är klara och tydliga (se t.ex. GrUU 51/2016 rd, s. 5, GrUU 45/2016 rd, s. 3). Att den nu aktuella regleringen är svårbegriplig har också en negativ inverkan på rättsskyddet för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (se även GrUU 4/2021 rd, stycke 13). Utskottet betonar att en behörig reglering om behandling av patientuppgifter tryggar skyddet för personuppgifter och tillgodoseendet av patientens rättigheter och förhindrar äventyrande av patientsäkerheten och oavsiktligt missbruk av patientuppgifter.

(5) Social- och hälsovårdsutskottet bör precisera bestämmelserna. Grundlagsutskottet fäster dessutom statsrådets uppmärksamhet vid att det utöver detta förslag finns ett mer omfattande behov av att förtydliga bestämmelserna om klient- och patientuppgifter inom social- och hälsovården.

Utlåtande GrUU 17/2022 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Grundlagsutskottet anför

att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Helsingfors 31.3.2022

I den avgörande behandlingen deltog

tillfällig ordförande Tuula Väättäinen sd
medlem Outi Alanko-Kahiluoto gröna
medlem Bella Forsgrén gröna
medlem Jukka Gustafsson sd
medlem Olli Immonen saf
medlem Hilikka Kemppi cent
medlem Mikko Kinnunen cent
medlem Anna Kontula vänst
medlem Mats Löfström sv
medlem Jukka Mäkynen saf
medlem Sakari Puisto saf
medlem Wille Rydman saml.

Sekreterare var

utskottsråd Mikael Koillinen.